

บทที่ 2

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่า ยังไม่เคยมีผู้ทำเรื่องเกี่ยวกับการเปรียบเทียบความคาดหวังและสภาพจริงเกี่ยวกับสุขปฏิบัติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษามาก่อน อย่างไรก็ตาม ได้มีการศึกษาและวิจัยที่เกี่ยวข้องอยู่บ้าง ดังนี้

การวิจัยในประเทศ

ปี พ.ศ. 2519 ไสว เพ็ญวิฑารัตน์ (2520: 77) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "การเปรียบเทียบพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ในกรุงเทพมหานคร กับในจังหวัดนครราชสีมา" โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง ชาย 300 คน หญิง 300 คน ผลการศึกษาพบว่า ความรู้และทัศนคติอยู่ในเกณฑ์ดี นักเรียนทั้งสองจังหวัดมีพฤติกรรมสุขภาพไม่แตกต่างกัน ความรู้และทัศนคติของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงไม่มีความแตกต่างกัน แต่การปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องแก้ไข

ปี พ.ศ. 2520 จิระศักดิ์ โรจนาเปรมสุข และ สุทธิ อธิปัญญาคม (2520: 20) ได้ทำการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเรื่อง "ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในเรื่อง อนามัยของสิ่งแวดล้อม" โดยทำการศึกษากับนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 440 คน จาก 4 โรงเรียน ผลจากการสำรวจพบว่า นักเรียนมีการปฏิบัติเพื่อช่วยลดปัญหาอนามัยสิ่งแวดล้อมได้ถูกต้องพอควร ยกเว้นในบางเรื่อง เช่น เกี่ยวกับมลภาวะของอากาศ ยังมีการปฏิบัติไม่ดีนัก ความรู้ของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับทัศนคติของนักเรียนในเรื่อง อนามัยสิ่งแวดล้อม จักว่าอยู่ในเกณฑ์ดี นักเรียนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการรณรงค์เพื่อให้ได้ออนามัยสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น

และในปีเดียวกัน พ็ซรา กาญจนารัตน์ และคณะ (2520: 195) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาโครงการสุขภาพและเปรียบเทียบพฤติกรรมสุขภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และประถมศึกษาปีที่ 7 ในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี" โดยใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล แห่งละเท่า ๆ กัน คือ ประถมปีที่ 4 จำนวน 100 คน และประถมศึกษาปีที่ 7 จำนวน 90 คน ผลการวิจัยพบว่า ความรู้และทัศนคติทางสุขภาพของนักเรียนในเขตเทศบาลดีกว่านอกเขตเทศบาล ส่วนการปฏิบัติ นั้น นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ในเขตเทศบาลปฏิบัติถูกต้องมากกว่านักเรียนนอกเขตเทศบาล

ปี พ.ศ. 2521 สุวิมล เทียนสุรชัยศรี (2521: 70-73) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "สุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น ในอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี" โดยใช้แบบสอบถามนักเรียน จำนวน 400 คน พบว่า นักเรียนมีสภาวะสุขภาพค่อนข้างดี นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีสภาวะสุขภาพดีกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 นำหนักส่วนสูงปรากฏว่า น้ำหนักเฉลี่ยของนักเรียนชายอายุ 9, 11 ปี นักเรียนหญิงอายุ 10 ปี ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานน้ำหนักของเด็กไทย ส่วนสูงเฉลี่ยของนักเรียนชายอายุ 6, 7, 8, 10 ปี นักเรียนหญิงอายุ 7, 8, 9 ปี สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานส่วนสูงเฉลี่ยของเด็กไทย โรคที่ตรวจพบมากที่สุดคือ โรคฟันผุ อันดับสองคือ โรคเกาต์ อันดับสามคือ โรคเหา

ปี พ.ศ. 2522 ทศินีย์ อินทรสุขศรี (2522: 164-167) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของนักเรียนระดับประถมตอนต้น จังหวัดนครราชสีมา" โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 738 คน ซึ่งอยู่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนยังมีความรู้และทัศนคติที่ไม่ถูกต้องในเรื่อง อาหารและประชากรศึกษา สำหรับการปฏิบัติทางด้านสุขภาพของนักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่ถูกต้อง ในการรักษาพยาบาลตนเองและการป้องกันโรคต่าง ๆ ที่สามารถป้องกันได้ เช่น ท้องร่วง โรคพยาธิ โรคฟัน และเมื่อเจ็บป่วยก็ปล่อยให้หายเองหรือซื้อยามากินเอง

และในปีเดียวกัน สุพร พูลสุข (2522: 62-65) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "การเปรียบเทียบความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคระหว่างนักศึกษาวิชาเอกสุขศึกษา และนักศึกษาวิชาเอกอื่น ๆ ในวิทยาลัยครู" โดยใช้แบบสอบถาม

กับนักศึกษาในวิทยาลัยครู 4 แห่ง จำนวน 264 คน ผลการศึกษาพบว่า ความรู้และทัศนคติ
 เกี่ยวกับการบริโภคระหว่างนักศึกษาวิชาเอกสุขศึกษา และนักศึกษาวิชาเอกอื่น ๆ ไม่มีความ
 แตกต่างกัน แต่การปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคระหว่างนักศึกษาทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

ปี พ.ศ. 2523 ผาสัวร์ธ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา และคณะ (2523: 50-51)
 ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาเปรียบเทียบ ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติตนเกี่ยวกับสุขภาพ
 อนามัยของนักเรียนโรงเรียนมัธยมสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และโรงเรียน
 สายน้ำผึ้ง" โดยทำการวิจัยใช้แบบสอบถามกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 412
 คน ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์พอใช้ อาชีพของผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อ
 ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยของนักเรียน การปฏิบัติตนในคานอนามัยของนักเรียน การปฏิบัติตน
 ในคานอนามัยส่วนบุคคล และสวัสดิภาพของตนเองยังไม่เป็นที่พอใจนัก สำหรับความสัมพันธ์
 ระหว่าง ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติของนักเรียนทั้งสองโรงเรียนมีความสัมพันธ์กัน
 กล่าวคือ ความรู้มีความสัมพันธ์กับทัศนคติ ความรู้มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติ และทัศนคติมี
 ความสัมพันธ์กับการปฏิบัติ

การวิจัยในต่างประเทศ

ปี ค.ศ. 1965 จาลโซ, เบรินส์ และ รีเวอร์ (Jalso, Burns and
 Rivers 1965: 263-268) ได้ศึกษาถึงเรื่อง "ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการ
 ปฏิบัติทางโภชนาการของกลุ่มตัวอย่างประชากร 340 คน ในรัฐนิวยอร์ก" ซึ่งมีลักษณะ
 แตกต่างกันในอายุ รายได้ ระดับการศึกษา และเพศ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมีทั้ง
 ใหญ่ตอบตนเอง และให้ผู้เชี่ยวชาญสัมภาษณ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.75
 ผลการศึกษาพบว่า มีสหสัมพันธ์อย่างสูง (0.63) ระหว่างคะแนนของความคิดเห็นกับคะแนน
 การปฏิบัติทางโภชนาการและพบว่า การศึกษามีสหสัมพันธ์อย่างสูงกับคะแนนการปฏิบัติและ
 ความคิดเห็นซึ่งชี้ให้เห็นว่า ถ้าการศึกษาสูงขึ้นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นและการปฏิบัติที่มี
 เหตุผลขึ้นด้วย

ปี ค.ศ. 1970 โอเวน (Owen 1970: 562) จากสถาบันพัฒนาและวิจัยทางสุขภาพแห่งชาติ สาขาเมืองรอนควิลล์ รัฐแมริแลนด์ ได้ศึกษาเรื่อง "ผลของทัศนคติอันเกิดจากการให้ข่าวสารว่ามีผลต่อการปฏิบัติ" โดยใช้กลุ่มตัวอย่างวัยรุ่น 148 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกให้ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโรคเบาหวาน โดยเน้นให้เห็นถึงความรุนแรงและน่ากลัว พร้อมทั้งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการไปตรวจรักษาในระยะเริ่มแรก กลุ่มที่ 2 ให้ได้รับข่าวสารแบบธรรมดาไม่เน้นความน่ากลัวเหมือนกลุ่มแรก หลังจากนั้นมีการวัดทัศนคติ และการได้รับบริการในการตรวจหาโรคเบาหวาน ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติของทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างกัน

ในปีเดียวกัน Shaw และ Darity (Shaw and Darity 1970: 121-123) แห่งมหาวิทยาลัยแมสซาชูเซตส์ ได้ศึกษาถึงเรื่อง "ความรู้ และความวิตกกังวลทางด้านสุขภาพของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเมืองแอมเฮิสต์" โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 95 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เรียนเกรด 9-10 จำนวน 49 คน และกลุ่มที่เรียนเกรด 11-12 จำนวน 46 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามจำนวน 17 ข้อ กลุ่มแรกมีความรู้น้อยในเรื่อง กายโรค การคุมกำเนิด พันธุศาสตร์ ประจำเดือน การดูแลผิวหนัง และหวัด ซึ่งแตกต่างจากนักเรียนในกลุ่มหลัง แต่พบว่าในกลุ่มหลังมีการสูบบุหรี่ การดื่มสุรา การมีนัดกับเพื่อนต่างเพศ คิดเป็นร้อยละสูงกว่ากลุ่มแรก รวมทั้งความคิดเห็นที่ว่า การมีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงานเป็นสิ่งที่ดี ซึ่งผู้ที่ทำการศึกษาเรื่องนี้ได้เสนอแนะให้มีการปรับปรุงระบบการสอนสุขศึกษาในโรงเรียนให้ดีขึ้น

และ เวด (Wade 1970: 485-491) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ "ความรู้ ความเข้าใจเรื่องสุขภาพ และการสาธารณสุขของประชาชน" โดยใช้แบบสอบถาม พบว่า ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพจะขึ้นอยู่กับ อายุ การศึกษา รายได้และฐานะทางการทำงาน และเพศหญิงจะมีความรู้ด้านสุขภาพมากกว่าเพศชาย

ปี ค.ศ. 1973 ชาวารี (Schwary 1973: 29) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติทางโภชนาการของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาจากชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายไปเป็นเวลา 4 ปีแล้ว" กลุ่มตัวอย่างเป็นหญิงทั้งหมด โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เคยลงทะเบียนเรียนวิชาสหกรณ์ศาสตร์ และกลุ่มที่ไม่เคยเรียน

วิชานี้มาก่อน การศึกษาโดยใช้วิธีสังเกตแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ตามที่อยู่ของนักเรียนที่เคยเรียนจนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในรัฐโอไฮโอ จำนวน 1,000 ฉบับ ได้แบบสอบถามกลับคืนมา 313 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 31.3 ผลการศึกษาพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนวิชาทฤษฎีธรรมศาสตร์กับความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติทางโภชนาการภายหลังที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว และพบว่า นักเรียนที่เคยเรียนวิชาทฤษฎีธรรมศาสตร์มีคะแนนทักษะคิด และการปฏิบัติโดยเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนที่ไม่เคยเรียนวิชาทฤษฎีธรรมศาสตร์ แต่ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่า รูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติทางโภชนาการเป็นดังนี้คือ ความรู้กับทักษะคิด ก็กับการปฏิบัติมีความสัมพันธ์กัน ส่วนความรู้กับการปฏิบัตินั้นไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปี ค.ศ. 1975 โรเนย์ (Roney 1975: 3426-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาเปรียบเทียบความรู้เรื่องยาเสพติด ทักษะคิดที่มีต่อยาเสพติด และการใช้ยาเสพติดระหว่างนักเรียนชั้น 12" ในโรงเรียนอันดับที่ 1 อันดับที่ 2 และอันดับที่ 3 ในรัฐมอนทานาตะวันตก เพื่อจะเปรียบเทียบความรู้เรื่อง ยาเสพติด ทักษะคิดที่มีต่อยาเสพติด และการใช้ยาเสพติด แยกตามเพศและขนาดของโรงเรียนที่ไม่เป็นสหศึกษา โดยสุ่มตัวอย่างประชากร นักเรียนชั้น 12 จากโรงเรียนขนาดใหญ่ กลาง เล็ก จำนวน 3 แห่ง ๆ ละ 100 คน นักศึกษาทั้งหมด 300 คน ตอบแบบสอบถามที่มี 3 ตอน เรื่อง ความรู้ ทักษะคิด และการใช้ยาเสพติด 7 นาที คือ เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ แอมเฟตามีน บาร์บิตูเรท เฮโรอีน แอลกอฮอล์ กัญชา และ ยาสูบ

ผลการวิจัยสรุปว่า

1. การมีความรู้ไม่ทำให้มีทักษะคิดที่ไม่ดีต่อยาเสพติด คือ คนที่มีความรู้ดีอาจคิดยาเสพติดได้
2. การมีความรู้จะไม่ช่วยให้การคิดยาเสพติดน้อยลง
3. นักศึกษาที่มีทักษะคิดดีจะหันไปใช้ยาเสพติดมาก
4. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เรื่องยาเสพติด และทักษะคิดได้รับอิทธิพลส่วนใหญ่มาจากการอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม
5. ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการคิดยาเสพติด และการใช้ยาเสพติด

พบว่า ได้รับอิทธิพลส่วนใหญ่มาจาก การอยู่ร่วมกันของนักศึกษาเพศเดียวกัน

6. ยาเสพติดที่ติดกฎหมายมีใช้เหมือนกัน เมื่อนักศึกษาอยู่เป็นกลุ่มเพศเดียวกัน โรงเรียนเดียวกัน และขนาดของโรงเรียนใกล้เคียงกัน

ปี ค.ศ. 1980 วีเวอร์ (Wewer 1980: 1963A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "อิทธิพลของหลักสูตรสุขศึกษาในโรงเรียนที่มีต่อความรู้ ทักษะ และ การตัดสินใจเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ของเด็กนักเรียน" โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาหลักสูตรสุขศึกษาว่ามีผลกระทบต่อความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสุขภาพ ทักษะ และรูปแบบในการตัดสินใจเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ของเด็กนักเรียนหรือไม่ โดยมีนักเรียนระดับ 5 ในรัฐอาร์แคนซอส 30 โรงเรียน เป็นกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 15 โรงเรียน และอีก 15 โรงเรียนเป็นกลุ่มควบคุม

ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. ค่าความแตกต่างที่สำคัญระหว่างกลุ่มตัวอย่างอยู่ที่ระดับ .05 จากตัวแปร 5 ประเภท

2. นักเรียนจากกลุ่มทดลองเลือกเหตุผลในการตัดสินใจเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ของเขา ด้วยเหตุผลทางด้านสุขภาพมากกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม และเลือกเหตุผลทางด้านสังคมน้อยกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม

3. โครงการนี้มีผลอย่างยิ่งต่อทัศนคติของนักเรียนเกี่ยวกับตัวของตัวเอง และการตัดสินใจเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ที่สำคัญที่สุดคือ นักเรียนในกลุ่มทดลองได้รายงานความตั้งใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของตนว่า จะไม่สูบบุหรี่เป็นอัตราสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุม จึงสรุปได้ว่า หลักสูตรสุขศึกษามีผลในการตัดสินใจเกี่ยวกับสุขภาพของเด็ก

จากผลการวิจัยดังกล่าว จะเห็นได้ว่าสุขปฏิบัติของนักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่เป็นที่พอใจนัก และยังไม่มีการวิจัยเปรียบเทียบความคาดหวังและสุขปฏิบัติจริงของนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้ปกครองมาก่อน อีกทั้งในปัจจุบัน หลักสูตรสุขศึกษามุ่งเน้นการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันมากกว่าแต่ก่อน มีการปรับปรุง แก้ไข ส่งเสริม และพัฒนาการสอนสุขศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งน่าจะทำให้สุขปฏิบัติของนักเรียนเป็นที่น่าพอใจกว่าแต่ก่อน ดังนั้น การวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบความคาดหวังและสภาพจริงเกี่ยวกับสุขปฏิบัติของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนรัฐบาลในเขตกรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของผู้ปกครอง จะเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยในการประเมินผลการสอนวิชาสุขศึกษาว่าได้ผลสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ปกครองหรือไม่เพียงใด